

Tyrkiet har tilsluttet sig en række internationale konventioner i FN- og Europarådsregi. Et af formålene hermed er at give adgang til oplysninger om forholdene i tyrkiske fængsler og på tyrkiske politistationer. Hertil kommer, at disse konventioner indebærer regelmæssige besøg fra internationale organer, der fremkommer med forslag om forbedringer af forholdene for fangerne. Den tidligere tyrkiske minister for menneskerettigheder Azimet Köyliüoğlu har offentligt erkendt de generelt dårlige forhold i tyrkiske fængsler, men har understreget, at de bl.a. skyldes finansielle problemer, og at yderligere ressourcer burde tilføres fængselsvæsenet.

Med hensyn til Buca-fængslet i Izmir har de tyrkiske menneskerettighedsorganisationer bekræftet, at forholdene er blevet forværret siden foråret 1995. Den generaldirektør for det tyrkiske fængselsvæsen, der i februar 1995 havde accepteret hovedparten af fangernes krav, er blevet udskiftet, og hans efterfølger har angiveligt ikke ønsket at følge samme linje.

På denne baggrund vil Danmark på ny rejse sagen blandt EU-landene og de nordiske lande med henblik på at forstærke indsatsen for en forbedring af forholdene i de tyrkiske fængsler.

Spm. nr. S 2592

Til udenrigsministeren (12/9 95) af:

Gert Petersen (SF):

»Vil regeringen tage initiativ til, at EU's toldunionsaftale med Tyrkiet bliver suspenderet, indtil menneskerettighedssituationen i Tyrkiet er blevet afgørende forbedret?«

Begrundelse

I sit svar på spørgsmål nr. S 2476 af 25. august 1995 erkender udenrigsministeren, at de indsatte vilkår i de tyrkiske fængsler og især i Buca-fængslet i Izmir er blevet alvorligt forværret siden årets begyndelse på trods af en henvendelse fra de nordiske lande d. 31. januar 1995 og de løfter, som dengang blev afgivet af de tyrkiske myndigheder. Ja, udenrigsministeren antyder, at linjen over for de indsatte blev bevidst ændret til det værre med udskiftningen af generaldirektøren for fængselsvæsenet i årets løb.

På den baggrund er det umuligt at tage nye løfter fra tyrkisk side alvorligt, og det er svært at se, hvad nye protester kan føre til, medmindre de er ledsaget af et markant pres.

I forvejen virker det som en hån mod tyrkiske krav om demokratisering, at EU indgår en toldunion med Tyrkiet ud fra et fromt håb om, at det vil føre til en bedring af menneskerettighedssituationen i Tyrkiet. Ud fra de givne erfaringer er der ingen grund til at nære den slags forhåbninger.

Det rimelige er, at EU opstiller nogle krav som forudsætning for toldunionens gennemførelse. Det behøver ikke at være så omfattende krav, at det ligner en total demokratisk omvæltning.

Men som minimum kunne man forlange en markant forbedring af forholdene i de tyrkiske fængsler og en ophævelse af paragraf 8 i den såkaldte antiterroristlov, der gør al politisk aktivitet, som menes at »skade republikkens udelelighed«, til strafbar separatisme, og som dermed sidestiller demokratisk krav og forslag om kulturelle rettigheder og selvstyre med terrorisme.

Hvis EU meddeler, at toldunionens gennemførelse er suspenderet, indtil sådanne fundamentale krav er opfyldt, er der grund til at vente positive resultater. Men hvis toldunionen bare gennemføres, vil de tyrkiske myndigheder blot føle sig opmuntret til at fortsætte deres udemokratiske praksis.

Svar (18/9 95)

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Danmarks og EU's politik over for Tyrkiet hviler på to hovedhensyn. Det ene er hensynet til at fremme demokratiseringen og respekten for menneskerettighederne i Tyrkiet, herunder at finde en fredelig og demokratisk løsning på det kurdiske spørgsmål. Det andet er hensynet til fortsat at sikre Tyrkiets vestlige orientering og undgå, at landet isoleres i forhold til Europa. Disse to hensyn kan ikke varetages uafhængigt af hinanden. Det er derfor af afgørende betydning, at begge spor holdes åbne. Det er således ved at fastholde Tyrkiet i et samarbejde med Europa, at forudsætningerne skabes for fremskridt på menneskerettighedsområdet.

Hensynet til menneskerettighederne varetages gennem den politiske dialog med Tyrkiet. Danmark er blandt de lande, der mest aktivt arbejder for, at der i denne dialog konstant læg-